

ІНФОРМАЦІЙНО-ЦИФРОВИЙ ОСВІТНІЙ ПРОСТІР УКРАЇНИ: ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ

4 квітня 2019 року у Києві відбувся *методологічний семінар Національної академії педагогічних наук України «Інформаційно-цифровий освітній простір України: трансформаційні процеси і перспективи розвитку»*, організований і проведений Відділенням загальної середньої освіти НАПН України та Інститутом інформаційних технологій і засобів навчання НАПН України. Мета семінару – обговорення стану і перспектив цифровізації освіти на різних її рівнях, визначення пріоритетних напрямів досліджень у забезпеченні розвитку освіти і науки на засадах широкого використання інформаційно-комунікаційних технологій та електронних ресурсів, окреслення перспектив розвитку освітньо-наукового середовища в умовах цифровізації українського суспільства. Учасниками стали понад 180 осіб – учені НАПН України, науковці й методисти дев'яти інших наукових установ, викладачів 15 вишів, керівники і вчителі семи закладів загальної середньої освіти. Напередодні семінару у соціальній мережі Facebook було створено спільноту, до якої приєдналося ще понад 350 осіб. Загалом до програми семінару увійшло майже 100 доповідей і виступів.

Відкрив методологічний семінар президент НАПН України **Василь Кремень**, який підкреслив актуальність і своєчасність обговорюваної проблеми, важливість наукового обґрунтування тих трансформаційних процесів, що нині потребує українська освіта і наука, зокрема щодо їх цифровізації. Він підкреслив, що в епоху цифрового суспільства особливе значення належить освіті і науці, які повинні, з одного боку, забезпечити формування у громадян інформаційно-цифрової компетентності, а з іншого – окреслити шляхи і запропонувати способи насичення освітньо-наукового середовища засобами інформаційно-комунікаційних технологій.

Директор Інституту інформаційних технологій і засобів навчання НАПН України **Валерій Биков** у доповіді окреслив основні напрями цифрової

трансформації суспільства і тенденції розвитку комп'ютерно-технологічної платформи освіти і науки, а також виокремив роль у цьому процесі НАПН України.

Директор Українського інституту науково-технічної експертизи та інформації **Володимир Камишин** зазначив особливості переходу від цифровізації науки і освіти до «відкритої науки і освіти», наголосив на важливості створення Національного репозитарію академічних текстів – загальнодержавної розподіленої електронної бази даних (накопичення, збереження і їх систематизація). У виступі було представлено Інформаційно-аналітичну систему моніторингу діяльності наукових установ України (<http://monitor.ukrintei.ua>), за допомогою якої розпочато цифровізацію української науки.

Проректор Харківського національного педагогічного університету імені Григорія Сковороди **Станіслав Зуб** разом з директором Інституту інформатизації освіти університету **Андрієм Прокопенком** представили досвід застосування ґрід-технології в науці та освіті. Зокрема висвітлено завдання дистанційної освіти, в яких застосування ґрід-технології може привести до істотного підвищення ефективності навчального процесу, та представлено досвід університету з розв'язання окреслених завдань.

Перший віце-президент НАПН України **Володимир Луговий** у доповіді (у співавт. з начальником науково-організаційного відділу Президії НАПН України **Іриною Регейло** і старшим науковим співробітником цього відділу **Наталією Базелюк**) зупинився на викликах наукометрії у функціонуванні фахової періодики, зокрема періодичних видань НАПН України, проаналізував наявні тенденції та визначив основні завдання наукових установ у забезпеченні якості наукових публікацій.

Заступник директора Інституту соціальної та політичної психології НАПН України **Любов Найдьонова** наголосила на проблемах, пов'язаних з психологічним благополуччям в інформаційно-цифровому освітньому просторі та окреслила виклики кіберсоціалізації. Вона підкреслила необхідність забезпечення

прав дитини у кіберпросторі, її захисту і безпеки під час перебування у соціальних мережах, формування і розвитку у дітей і громадян загалом медіаграмотності і медіапсихологічної компетентності.

Проректор Університету менеджменту освіти НАПН України **Олег Спірін** розкрив роль інформаційно-цифрових технологій у підтримці наукових досліджень та можливості їх використання в педагогіці і психології. Він окреслив смислове навантаження термінів, що стосуються цифровізації освіти, науки й суспільства в цілому, ознайомив з їх концептуальними засадами відповідно до чинної нормативно-правової бази.

Завідувачка відділу Інституту інформаційних технологій і засобів навчання НАПН України **Світлана Литвинова** окреслила тренди цифровізації загальної середньої освіти і навела статистичні дані щодо цієї проблеми. Вона представила різні моделі організації цифрового освітнього середовища початкової школи і презентувала результати всеукраїнських педагогічних експериментів у цьому напрямі досліджень.

Проректор Київського університету імені Бориса Грінченка **Наталія Морзе** наголосила на необхідності розвитку цифрової компетентності педагогічних працівників у контексті основних напрямів цифрової трансформації суспільства. Вона навела приклади міжнародного досвіду і представила результати вітчизняних проектів щодо розвитку цифрової компетентності педагогічних працівників, зокрема, тих, що виконуються в університеті.

Завідувачка лабораторії Інституту психології імені Г.С. Костюка НАПН України **Марина Смульсон** розкрила психологічні засади проектування віртуального освітнього простору дорослих і представила досвід його організації щодо консультування і розв'язання конфліктних життєвих ситуацій.

Докторант Інституту професійно-технічної освіти НАПН України **Олександр Базелюк** презентував основні виклики цифровізації професійної освіти як глобального соціоприродного процесу, пов'язаного зокрема з насиченням цифровими технологіями освітнього процесу закладів професійної і професійно-

технічної освіти в усіх аспектах, підвищенням вимог до педагогічних працівників щодо володіння цифровими технологіями, посиленням ролі ІКТ у здобутті виробничих професій.

Завідувачка відділу Державної науково-педагогічної бібліотеки України імені Василя Сухомлинського *Лариса Самчук* презентувала електронні ресурси бібліотеки як складника інформаційного освітнього простору України. На конкретних прикладах вона продемонструвала можливості їх використання в наукових дослідженнях, у пошуку необхідної інформації в різних базах даних, до яких має доступ бібліотека.

Роботу семінару продовжили засідання чотирьох секцій за відповідними напрямами обговорюваної проблеми, де учасники конкретизували основні проблеми щодо перспектив розвитку інформаційно-цифрового освітнього простору України і представили досвід цифровізації освітнього і наукового процесів.

За результатами обговорення учасники методологічного семінару вважають доцільним здійснення низки першочергових заходів щодо розбудови інформаційно-цифрового освітнього простору України, що знайшли відображення у прийнятих Рекомендаціях семінару (<http://naps.gov.ua/ua/press/releases/1558/>).

Олександр ЛЯШЕНКО,
академік-секретар
відділення загальної середньої
освіти НАПН України
Анна ЯЦИШИН,
заступник директора
з наукової роботи Інституту
інформаційних технологій
і засобів навчання НАПН України